

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים כ"ח באב, תשע"ז
20 באוגוסט 2017
246/2017

עדכון (06/09/17): הרחבה בהגדרות והסברים (עמ' 7, מסומן באדום).

ההוצאה הלאומית לחינוך בשנים 2014-2016

National Expenditure on Education in 2014-2016

ההוצאה הלאומית לחינוך כוללת את ההוצאה השוטפת בכל מוסדות החינוך הציבוריים והפרטיים בכל הדרגים, מחינוך קדם-יסודי (גילי 0-6) עד להשכלה גבוהה, הוצאות משקי בית לשיעורים פרטיים, לספרי לימוד וכד', וכן הוצאות לבניית מוסדות חינוך חדשים ולרכישת ציוד (השקעות בנכסים קבועים).

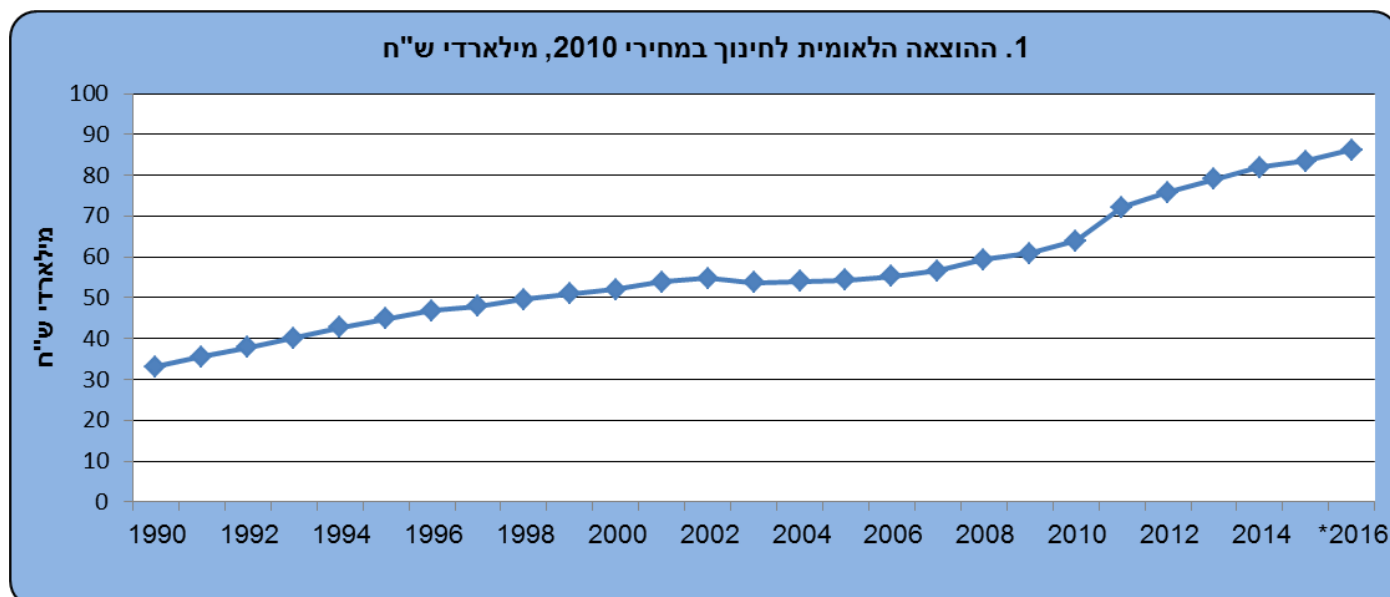
בשנת 2016 (אומדן מוקדם)

- ההוצאה הלאומית לחינוך הסתכמה ב-94.8 מיליארד ש"ח במחירים שוטפים שהם 7.8% מהתוצר המקומי הגולמי, בדומה לשנת 2015. ההוצאה הלאומית לחינוך עלתה ב-5.0%, במחירים קבועים, לעומת שנת 2015, בהמשך לעלייה של 3.3% בשנה הקודמת.
- בהוצאה הלאומית לחינוך לנפש חלה עלייה של 3.0% (במחירים קבועים), בהמשך לעליות של 1.2% ושל 3.7% בשנים 2015 ו-2014 בהתאמה.
- משקי הבית מימנו 21.9% מההוצאה הלאומית לחינוך בדומה לשנת 2015. המגזר הממשלתי (הממשלה, הרשויות המקומיות ומוסדות ממשלתיים ללא כוונת רווח) מימן כ-78.1% מכלל ההוצאה הלאומית לחינוך, בדומה לשנת 2015.
- ההוצאה השוטפת לתלמיד עולה עם העלייה בדרג החינוך; **בשנת 2014**, עלות לימודיו של תלמיד בחינוך הגבוה גדולה כמעט פי שניים מעלות לימודיו של תלמיד בחינוך העל-יסודי, וקרוב לפי שלושה מהעלות של תלמיד בחינוך הקדם-יסודי (לוח א).

[ללוחות ולנתוני התרשימים](#)

[להגדרות והסברים](#)

ההוצאה הלאומית לחינוך הסתכמה בשנת 2016 ב-94.8 מיליארד ש"ח, שהם 7.8% מהתוצר המקומי הגולמי (לוח 1).
ההוצאה הלאומית לחינוך (במחירים קבועים) עלתה בשנת 2016 ב-5.0%, בהמשך לעלייה של 3.3% ב-2015 ושל 5.7% ב-2014 (תרשים 1, לוח 4). ההוצאה השוטפת לחינוך לנפש עלתה ב-3.0%, בהמשך לעלייה של 3.6% בשנת 2015 (לוח 4).

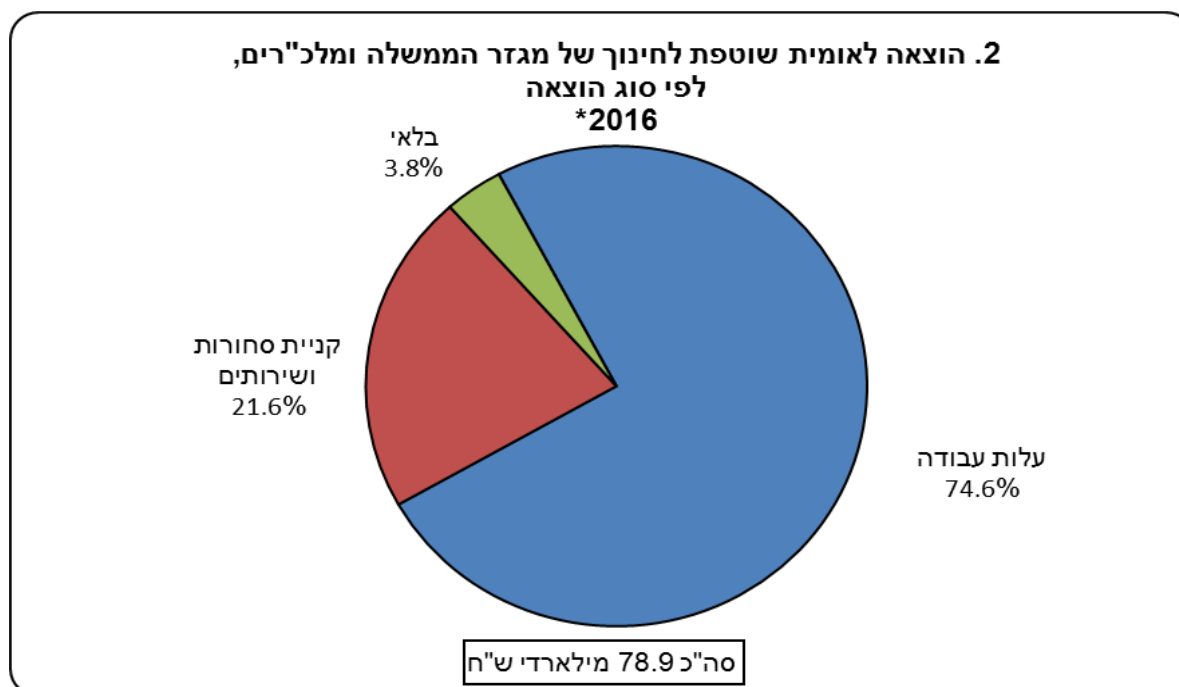
* נתונים ארעיים

ההוצאה הלאומית השוטפת לחינוך (סך כל ההוצאה למעט ההשקעה בנכסים קבועים) במחירים קבועים, עלתה בשנת 2016 ב-5.0%, בהמשך לעלייה של 5.7% בשנת 2015.
ההשקעות בנכסים קבועים (במחירים קבועים) עלו ב-4.9% בשנת 2016 בהמשך לעלייה של 3.1% בשנת 2015, של 0.9% בשנת 2014 ושל 16.6% בשנת 2013. העלייה החדה בהשקעות בשנת 2013 משקפת בעיקר את הבנייה של גני ילדים בשל כניסתו לתוקף של חוק חינוך חינוך חינוך מגיל 3 (לוח 4).

ההוצאה הלאומית לחינוך לפי מגזר מבצע (לוח 1)

בשנת 2016 רוב שירותי החינוך (82%) סופקו לאוכלוסייה במוסדות חינוך של הממשלה, של הרשויות המקומיות ושל מוסדות חינוך ללא כוונת רווח, שרוב מימונם מהממשלה (לדוגמה האוניברסיטאות, רשת אורט, רשת עמל וכו').
 ערך השירותים שניתנו על ידי מוסדות חינוך ללא כוונת רווח, שעיקר מימונם ממקורות פרטיים, היה בשנת 2016 8% מההוצאה הלאומית לחינוך.
 חלקם של שירותי החינוך שסופקו על בסיס עסקי, כגון שירותים בגני ילדים, שיעורים פרטיים (כולל שיעורי השלמה לתלמידי בתי ספר), קורסים למבוגרים, ספרי לימוד וכו' הסתכם ב-10%.

ההוצאה השוטפת של הממשלה, הרשויות המקומיות ומוסדות ללא כוונת רווח לפי סוג ההוצאה (תרשים 2)
 בשנת 2016, כ-75% מההוצאה השוטפת של הממשלה, הרשויות המקומיות והמלכ"רים על שירותי החינוך היו עלות עבודה, כ-21% - הוצאות על קניית סחורות ושירותים ו-4% היו הוצאות תחשיביות על בלאי.

*נתונים ארעיים

מימון ההוצאה הלאומית לחינוך (תרשים 3, לוחות 3 ו-4)

בשנת **2016** המגזר הממשלתי (הממשלה, הרשויות מקומיות ומוסדות ממשלתיים ללא כוונת רווח) מימן כ-78.1% מכלל ההוצאה הלאומית לחינוך - מימון דומה לזה בשנת 2015 (78.1%). יתרת ההוצאה מומנה ישירות על ידי **משקי הבית ומלכ"רים פרטיים** באמצעות קניית שירותי חינוך, תשלום שכר לימוד, קניית ספרי לימוד, קניית צרכי כתיבה וכד', וכן מתרומות ומענקים למוסדות חינוך שנתקבלו מהארץ ומחו"ל (21.9%).

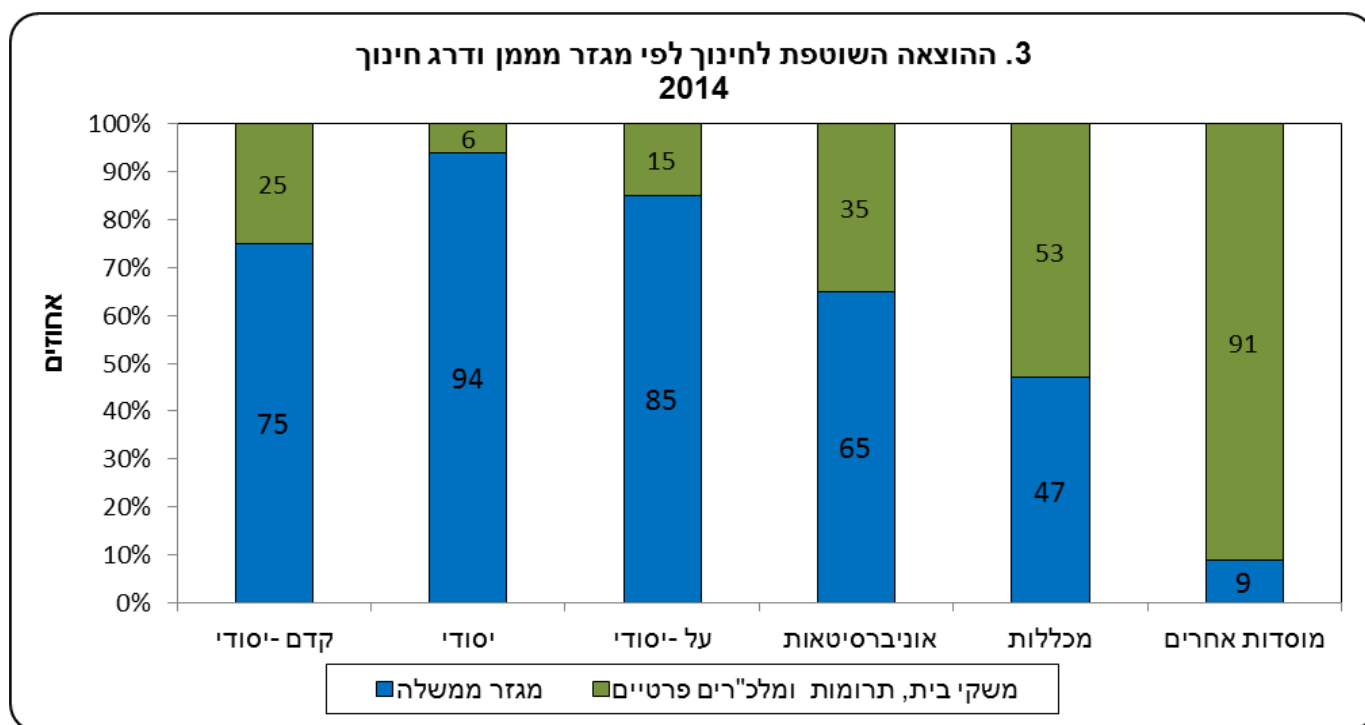
נתונים מפורטים על מימון ההוצאה הלאומית לחינוך לשנת **2014 (השנה האחרונה שעליה יש נתונים מפורטים)**¹ מראים **שהמגזר הממשלתי** מימן כ-76.4% מכלל ההוצאה **ומשקי הבית** (כולל מלכ"ר פרטי) מימנו כ-23.6% מסך כל ההוצאה הלאומית לחינוך.

¹ האומדנים המוקדמים של ההוצאה הלאומית לחינוך לשנים 2015 ו-2016 נערכו על בסיס נתוני הוצאות והכנסות של משרדי הממשלה (דוחות כספיים של החשב הכללי לשנים הנ"ל), נתונים שהתקבלו מהמוסד לביטוח לאומי על שכרם ומספרם של העובדים במוסדות ללא כוונת רווח (מלכ"רים), והערכות גלובליות על הוצאות הרשויות המקומיות לשנת 2016 (השנה האחרונה שלגביה קיימים נתונים מפורטים היא שנת 2015). האומדנים על קניות שירותי חינוך על ידי משקי בית מגופים עסקיים מבוססים על סקרים שנתיים של הוצאות משקי הבית עד שנת 2015. האומדן לשנת 2016 נערך בהתאם לשינויים בסעיפים דומים של הצריכה הפרטית שלגביהם התקבלו נתונים.

האומדנים במחירים שוטפים לשנת 2014 (השנה שלגביה יש נתונים מפורטים בכל המגזרים) הוכנו על בסיס ניתוח מלא של סעיפי ההוצאות וההכנסות בדוחות הכספיים של הממשלה, המוסדות הלאומיים והרשויות המקומיות. הוצאות והכנסות של המוסדות ללא כוונת רווח נתקבלו מסקר שנתי, שעורכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הנתונים על מימון ההוצאה לפי דרג חינוך לשנת 2014, מראים כי המגזר הממשלתי מימן 94% מההוצאה השוטפת לשירותי החינוך היסודי. המגזר הממשלתי מימן גם 75% מההוצאה על מוסדות חינוך קדם-יסודי. החל משנת 2013 נכלל בחינוך הקדם-יסודי גם החינוך לגילי 0-3, והוא מעלה את אחוז ההשתתפות בהוצאות של משקי הבית.² על כן בהשוואה לשנים קודמות, מימון המגזר הממשלתי ירד. כמו כן, 85% מההוצאה על מוסדות חינוך על-יסודי, מומנו ע"י המגזר הממשלתי.

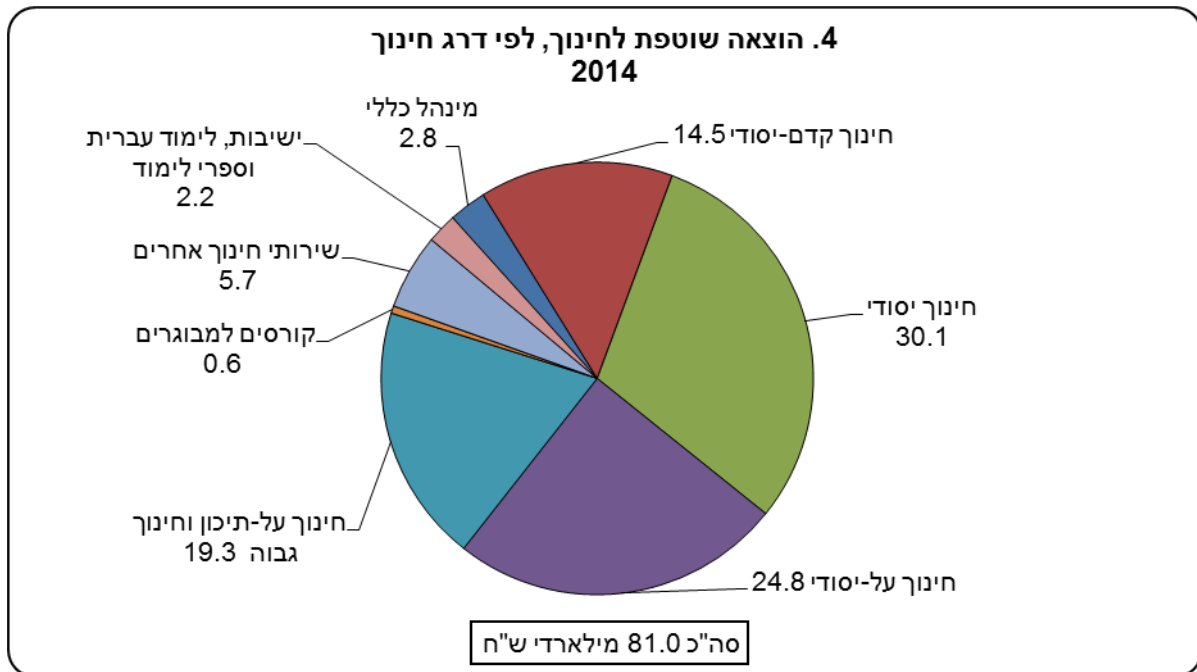
עוד מימן המגזר הממשלתי 65% מהוצאות האוניברסיטאות (ללא מחקרים המתקצבים בנפרד), 47% מההוצאה של מכללות (אקדמיות ולא אקדמיות) ו-9% מההוצאה של מוסדות אחרים. בשנת 2013, הוחלט להפריד את המכללות (אקדמיות ולא אקדמיות) מהמוסדות האחרים, הכוללים לימודי עברית, קורסים למבוגרים ושירותי חינוך אחרים. על כן, לא ניתן להשוות את גובה המימון בדרג זה לשנים קודמות.

² בהתאם להנחיות ה-OECD.

ההוצאה הלאומית השוטפת לפי דרג חינוך (תרשים 4, לוח 2)

ההוצאה השוטפת למוסדות חינוך **קדם-יסודי, לבתי ספר יסודיים** (כולל שיעורי השלמה) **ועל-יסודיים** (כולל שיעורים פרטיים), הגיעה בשנת 2014 ל-69% מההוצאה הלאומית השוטפת לחינוך – מכלל זה 14% הופנו למוסדות חינוך קדם-יסודי, 30% למוסדות חינוך יסודי ו-25% למוסדות חינוך על-יסודי. חשוב לציין כי החל משנת 2013, חלה עלייה בהוצאה השוטפת למוסדות חינוך קדם-יסודי, בשל העובדה שנוספה לו גם ההוצאה על חינוך לגילי 0-3, בהתאם להנחיות ה-OECD. ההוצאה למוסדות חינוך **על-תיכונים ולמוסדות לחינוך גבוה** הגיעה ל-19% מההוצאה הלאומית השוטפת לחינוך.

ההוצאה השוטפת לתלמיד (לוח א) עולה עם העלייה בדרג החינוך. הנתונים על התפלגות ההוצאה השוטפת לתלמיד לפי דרג חינוך בשנת 2014 מראים, כי עלות לימודיו של תלמיד בחינוך הגבוה גדולה כמעט פי שניים מעלות לימודיו של תלמיד בחינוך העל-יסודי, וקרוב לפי שלושה מהעלות של תלמיד בחינוך הקדם-יסודי.

**לוח א. - ההוצאה השוטפת¹ לתלמיד, לפי דרג חינוך ומדד
(הוצאה לתלמיד בחינוך קדם-יסודי = 100)
2014-2000**

חינוך גבוה		חינוך על-תיכון		חינוך על-יסודי		חינוך יסודי		חינוך קדם-יסודי ²		
מדד	אלפי ש"ח	מדד	אלפי ש"ח	מדד	אלפי ש"ח	מדד	אלפי ש"ח	מדד	אלפי ש"ח	
336.4	39.7	197.4	25.2	162.7	19.2	130.5	15.4	100.0	11.8	2000
241.9	42.4	179.8	25.0	166.1	20.6	134.7	16.7	100.0	12.4	2001
307.4	41.2	167.2	25.9	161.9	21.7	126.9	17.0	100.0	13.4	2002
318.2	40.1	172.2	26.3	157.1	19.8	131.7	16.8	100.0	12.6	2003
304.5	40.8	156.7	27.9	151.5	20.3	126.9	17.0	100.0	13.4	2004
291.8	39.4	154.8	20.9	153.3	20.7	131.1	17.7	100.0	13.5	2005
308.6	38.1	180.2	22.2	163.4	20.2	151.6	18.7	100.0	12.3	2006
303.0	37.8	158.9	19.8	171.1	21.3	164.6	20.5	100.0	12.5	2007
309.4	41.4	146.4	19.6	175.8	23.5	149.1	19.9	100.0	13.4	2008
326.6	44.4	148.3	20.2	148.7	20.2	151.3	20.6	100.0	13.6	2009
335.2	43.9	140.8	18.4	153.9	20.2	167.4	21.9	100.0	13.1	2010
337.2	45.1	140.5	18.8	170.0	22.7	184.3	24.7	100.0	13.4	2011
350.0	48.4	142.9	19.8	175.1	24.2	189.0	26.1	100.0	13.8	2012
294.4	48.7	120.2	19.9	150.0	24.8	164.9	27.3	100.0	16.5	2013
279.1	48.8	105.9	18.5	146.3	25.6	160.7	28.1	100.0	17.5	2014

¹ כולל הוצאות על שירותי חינוך במוסדות החינוך והוצאות משלימות של משקי הבית, כולל שיעורים פרטיים, לא כולל ספרי לימוד וצרכי כתיבה שנקנו על ידי משקי הבית.

² משנת 2013 נכלל בחישוב גם חינוך ילדים בגילי 0-3.

למידע נוסף ראו פרסום: [ההוצאה הלאומית לחינוך 2015-1962](#).

הגדרות והסברים

ההוצאה הלאומית לחינוך - בהוצאה הלאומית לחינוך מבחינים בין: (1) ההוצאה השוטפת לבין: (2) ההשקעה בנכסים קבועים.

(1) **ההוצאה השוטפת** כוללת הוצאה על שירותי חינוך במוסדות החינוך לסוגיהם והוצאות משלימות של משקי בית לרכישת ספרי לימוד וצורכי כתיבה, שנקנו מגופים עסקיים. הוצאות אלה הוצגו בסעיף אחד ולא סווגו לפי ענפי התעשייה שבהם יוצרו הסחורות.

(2) **ההשקעה בנכסים קבועים** כוללת הקמת מבנים ורכישת ציוד למוסדות המספקים שירותי חינוך.

ההוצאה השוטפת לתלמיד - מחושבת על סמך ההוצאה השוטפת מחולקת במספר התלמידים וזאת לכל דרג חינוך בנפרד.

דרג חינוך - שלב בהתקדמות מלמדה בסיסית ללמידה מורכבת יותר. דרגי החינוך הם חינוך קדם-יסודי, חינוך יסודי, חינוך על-יסודי (חטיבת ביניים וחטיבה עליונה), חינוך על-תיכון (לא-אקדמי) וחינוך גבוה (בהתאם להגדרות ה-OECD).

שירותי החינוך וסיווגם - השירותים שהוגדרו כשירותי חינוך כוללים: מינהל כללי, מוסדות חינוך קדם-יסודי, חינוך יסודי, חינוך על-יסודי, מוסדות חינוך על-תיכון וחינוך גבוה, ישיבות, לימוד עברית ושירותי חינוך אחרים.

מוסדות חינוך קדם-יסודי הכוללים גני ילדים ומעונות יום לבני 3 ומעלה ומשנת 2013, בהתאם להמלצות ה-OECD, כוללים גם גילי 0-3. חשוב לציין כי נושא הצהרונים שונה במדידה שלו בלמ"ס בהתאם לסיווגים הבין-לאומיים: בחשבונות הלאומיים **אנו לא לוקחים בחשבון את הצהרונים כחלק מההוצאה הלאומית לחינוך, בהתאם להגדרות הבינ"ל (מדריך ה-UOE- מדריך ה-OECD לחישוב ההוצאה הלאומית לחינוך). לעומת זאת, בסקר הוצאות והכנסות משקי הבית נכללים הצהרונים וזאת בשל העובדה שהוא מבוסס על הסיווג של ה-COICOP בהתאמה למדד המחירים לצרכן.**

מוסדות חינוך יסודי - הכוללים גם תלמודי תורה, מיסיונים ובתי ספר לחינוך מיוחד.

בתי ספר תיכוניים - עיוניים וטכנולוגיים הכוללים גם חטיבות ביניים. במוסדות החינוך התיכון נכללו גם ישיבות תיכוניות. ההקבצה "מוסדות חינוך על-יסודיים" כוללת את ענפי המשנה הבאים: בתי ספר תיכוניים עיוניים, בתי ספר טכנולוגיים, ימיים וחקלאיים, ישיבות ובתי ספר תורניים, לימוד עברית וחינוך מבוגרים ושירותי חינוך אחרים.

ישיבות ובתי ספר תורניים הכוללים ישיבות "קטנות" (לתלמידים עד גיל 18) וישיבות "גבוהות" (לבני 18 ומעלה), למעט אברכים הלומדים ב"כוללים" ליד הישיבות "הגבוהות".

מוסדות חינוך על-תיכוניים הכוללים את המכללות הטכנולוגיות, המכללות האזוריות, מוסדות להכשרת עובדי הוראה וכו', למעט מוסדות שקיבלו הכרה כמוסדות להשכלה גבוהה.

מוסדות להשכלה גבוהה הכוללים אוניברסיטאות ומוסדות שקיבלו הכרה והסמכה מהמועצה להשכלה גבוהה להעניק תואר אקדמי.

שירותי חינוך אחרים הכוללים בעיקר קורסים למבוגרים והשתלמויות. עד 1983/84 כלל הסעיף גם שירותי מורים פרטיים שניתנים לתלמידים בבתי ספר (שיעורי עזר, שיעורי השלמה); החל ב-1984/85 הם נכללים בסעיפים "מוסדות חינוך יסודי" ו"בתי ספר תיכוניים - עיוניים וטכנולוגיים".

לא נכללו הוצאות על לימודים הקשורים לפנאי, כגון קורסים קצרים למבוגרים באמנות, בריקודים, בהתעמלות וכו', לימודי נהיגה ומלגות קיום לתלמידים.

כמו כן, לא נכללו בתי ספר לאחיות, המשולבים בבתי חולים.

בהיעדר נתונים, לא נכללו שירותי חינוך הניתנים על ידי צה"ל ולימודים במימון מעסיקים, כגון קורסים לעובדיהם.

לעומת זאת, נכללו הוצאות בפנימיות הצמודות למוסדות חינוך ובמעונות ליד האוניברסיטאות. נכללו גם הוצאות מחקר המשולבות בתקציבי ההוראה באוניברסיטאות.

סיווג ההוצאה לפי מגזר - ההוצאה הלאומית לחינוך מוינה לפי המגזרים הבאים:

1. הממשלה והמוסדות הלאומיים
 2. הרשויות המקומיות - עיריות, מועצות מקומיות ואזוריות
 3. מלכ"רים שעיקר מימונם מהממשלה
 4. מלכ"רים פרטיים
 5. עסקים ומשקי הבית
- שלוש הקבוצות הראשונות הוצגו גם כ"מגזר ממשלתי". במיון לפי **מגזר מבצע** נרשמו ההוצאות הישירות של המגזר על עבודה, סחורות ושירותים אחרים ובלאי, ללא התחשבות במגזר המממן.
- במיון לפי **מגזר מממן** מוגדר המימון על ידי המגזר כסך ההוצאה הישירה על סחורות ושירותים (למעט בלאי) וההוצאה לתמיכות, למענקים, להעברות ולתשלומים אחרים (נטו) למגזרים אחרים (לא כולל מתן הלואות).